

Dieptepunt bereikt

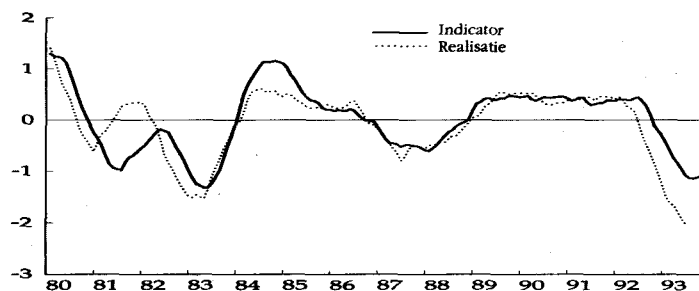
De DNB-conjunctuurindicator, die thans een voorspelling geeft tot en met december aanstaande, laat een stabilisatie van de conjunctuur zien. Van de vijf samenstellende reeksen duiden de reële geldhoeveelheid en de feitelijke orderontvangst in de industrie op een opleving van de conjunctuur. De IFO-indicator voor de Duitse industrie, die vorige maand nog een daling liet zien, duidt nu op stabilisatie. Ook de verwachte bedrijvigheid in de industrie geeft aan dat de conjunctuur zich stabiliseert. Alleen de verwachte omzet van de NCM-polishouders, die over het algemeen een wat grilliger verloop vertoont, wijst nog op een verdere vertraging van de conjunctuur.

Ook het CPB gaat er in de jongste Macro Economische Verkenning (MEV) van uit dat de conjunctuur niet

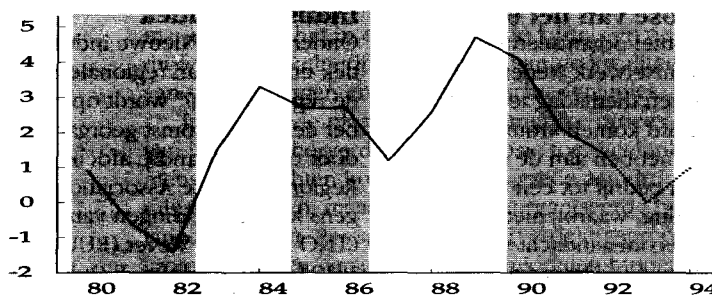
DNB
13

verder afzwakt. Het bruto binnenlands product (bbp) zou in 1994 weer met 1% kunnen groeien, na een stabilisatie dit jaar (zie figuur 2). Het CPB noemt het herstel, afgemeten aan de hersteltempi na vorige perioden van laagconjunctuur, zeer zwak. De huidige periode van conjuncturele neer-

Figuur 1. DNB-conjunctuurindicator

Figuur 2. Bruto binnenlands product, procentuele volumemutaties per jaar

Toelichting: jaren van conjuncturele aarzeling en recessie zijn aangegeven door gearceerde vlakken; prognoses zijn gestippeld.

gang wordt vaak vergeleken met de recessie van begin jaren tachtig. Begin 1983 werd het dieptepunt van die conjunctuurgolf bereikt, waarna een herstel van de conjunctuur optrad. In dat jaar kwam de groei van het bbp uit op 1,5%, niet veel meer dan voor 1994 wordt verwacht. Ten opzichte van het dal was in 1983 echter wel sprake van een krachtig herstel. De groei van het bbp liet in 1983 een versnelling zien van gemiddeld 3% ten opzichte van 1982, het laatste jaar van de recessie. In 1982 was namelijk sprake van een krimp met 1,5%. In 1994 zal de groei naar verwachting met slechts 1% versnellen ten opzichte van 1993.

Waar komt in 1994 het herstel vandaan en zijn er opvallende verschillen met 1983? Tabel 1 geeft een overzicht van de bijdrage van de verschillende bestedingscategorieën aan de versnelling van de groei in het jaar waarin het herstel optreedt. In zowel 1983

als in 1994 vormt de uitvoer de motor achter het herstel. Ook de invoer laat in beide jaren als gevolg van aantrekkende binnen- en buitenlandse bestedingen een herstel zien. Het verschil tussen beide jaren zit in de particuliere consumptie. Deze zal volgend jaar waarschijnlijk net als dit jaar met een half procent groeien, zodat daarvan geen bijdrage aan de acceleratie van de groei uitgaat. In 1983 werd het herstel wel ingeleid met een aantrekkende consumptie. Daarbij moet echter worden bedacht dat de consumptiegroei in 1982, het jaar voordat het dieptepunt van de conjunctuur werd bereikt, negatief was, terwijl de consumptie in 1993 nog licht zal groeien.

Conclusie

De DNB-conjunctuurindicator voorziet een eind aan de conjuncturele neergang in de laatste maanden dit jaar. Het herstel zal volgend jaar van de uitvoer komen. De consumptie zal naar verwachting in hetzelfde trage tempo blijven groeien als dit jaar.

Tabel 1. Bijdrage van bestedingscomponenten aan de versnelling van de groei van het bbp

	1983	1994
Particuliere consumptie	1,2	0
Bruto investeringen bedrijven	0,8	0,5
Uitvoer	1,9	1,9
Invoer	1,4	1,7
Overig ^a	0,5	0,3
Bruto binnenlands product	3	1

a. Overheidsbestedingen, voorraden en investeringen in woningen.